

Od redakcji

Przedstawiamy Państwu czternasty numer Biuletynu z serii *Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna* przygotowanego przez Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Biuletyn powstaje w ramach realizacji projektu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej: *Wspieranie kształcenia kadr dla potrzeb rozwoju regionalnego na kierunku gospodarka przestrzenna w specjalnościach zamawianych u Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego*, którego wykonawcą jest nasz Instytut. Więcej informacji na ten temat zamieszczamy na końcu zeszytu.

Zgodnie z przyjętymi założeniami wydawnictwo stanowi serię wydawniczą stwarzającą możliwość prezentacji wyników najnowszych badań, wymiany poglądów oraz prezentacji doświadczeń z zakresu problematyki rozwoju regionalnego i polityki regionalnej w Polsce. W każdym numerze przewiduje się publikację informacji na temat nowości wydawniczych z zakresu problematyki rozwoju regionalnego i polityki regionalnej wraz z informacją na temat możliwości ich zakupu.

W ramach współpracy międzyuczelnianej Biuletyn trafia do bibliotek wszystkich ośrodków akademickich w Polsce. Jest on również rozsyłany do wszystkich urzędów marszałkowskich i urzędów wojewódzkich. Ze względu na uzyskane dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Biuletyn jest udostępniany bezpłatnie.

W prezentowanym Biuletynie zatytułowanym „Regionalne zróżnicowanie rozwoju społeczno-gospodarczego na obszarach wiejskich” zamieszczono dziesięć artykułów podejmujących różnorodną tematykę badawczą z zakresu przemian społeczno-gospodarczych zachodzących na obszarach wiejskich w Polsce. Jest ona zróżnicowana zarówno pod względem merytorycznym, jak i co do zakresu przestrzennego badań (w skali lokalnej, regionalnej, ogólnopolskiej i europejskiej). Przesłane wyniki badań zostały opracowane przez reprezentantów ośrodków naukowych: Gdańska, Poznania, Słupska i Torunia.

Biuletyn otwierają artykuły związane z analizą zróżnicowania regionalnego wybranych procesów społecznych w Polsce. Do tej grupy należy tekst Urszuli Kaczmarek (UAM, Poznań) zawierający wybrane problemy społeczne w odniesieniu do działań pomocy społecznej na obszarach wiejskich. Na podstawie badań autorka stwierdza, że najwyższy stopień zagrożenia wykluczeniem społecznym i biedy występuje w regionach północnych, najmniejszy wykazują regiony południowej i środkowej Polski. Z kolei Małgorzata Polna (UAM, Poznań) przedstawia sytuację demograficzną na obszarach wiejskich województwa lubuskiego na tle kraju w latach 1995–2009. W artykule wskazano czynniki warunkujące nierównomierność tego procesu. Paulina Szmielińska-Pietraszek i Wioletta Szymańska (Akademia Pomorska, Słupsk) dokonują próby oceny roli miasta w kształceniu młodzieży wiejskiej. Badania przeprowadzone były w regionie słupskim, z jednej strony dotyczyły

one młodzieży szkół ponadgimnazjalnych w mieście, a z drugiej strony uczniów gimnazjum mieszkających na terenach wiejskich, mających w perspektywie wybór dalszej drogi edukacyjnej.

Inną problematyką zajmuje się Paweł Motek (UAM, Poznań). W swoim artykule przedstawia szczegółową charakterystykę prawną podatku rolnego. Autor za pomocą autokorelacji przestrzennej ukazuje zróżnicowanie dochodów budżetu gmin z podatku rolnego w Polsce. Stwierdza on, że w badanym okresie (2000–2008) klastry wysokich wartości podatku rolnego koncentrowały się w województwach północno-wschodnich, wschodnich oraz północno-zachodnich, natomiast klastry niskich wartości – w aglomeracjach trójmiejskiej i warszawskiej oraz na południu Polski.

Daniela Szymańska i Jadwiga Biegańska (UMK, Toruń) dokonują oceny zmian na obszarach wiejskich w Polsce pod względem wybranych elementów infrastruktury technicznej i mieszkalnictwa. Autorki w analizie korelacji uwzględniły przede wszystkim gęstość zaludnienia, długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, ludność korzystającą z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, liczbę mieszkań i izb, powierzchnię użytkową mieszkań, wyposażenie mieszkań w wodociąg sieciowy i łazienkę. Poprawa tych elementów ich zdaniem w zasadniczy sposób wpływa na warunki życia mieszkańców wsi, które nadal nie są w pełni zadowolające. W wyposażeniu w infrastrukturę i mieszkalnictwie ciągle widoczne są dysproporcje pomiędzy obszarami wiejskimi i miejskimi.

Kolejne dwa artykuły dotyczą obrotu gruntami niezabudowanymi w strefach podmiejskich. Pierwszy z nich, autorstwa Pawła Brodowskiego (UMK, Toruń), dotyczy zmian w strukturze użytkowania ziemi w powiecie toruńskim w latach 2003–2007. Szczególną uwagę autor poświęca terenom mieszkaniowym i na podstawie badań stwierdza, że wzrasta ich powierzchnia w obrębach geodezyjnych w bezpośrednim sąsiedztwie Torunia, natomiast wraz ze wzrostem odległości od miasta ich znaczenie wyraźnie maleje. Drugi artykuł, Barbary Maćkiewicz (UAM, Poznań), dotyczy sprzedaży niezabudowanych gruntów z zasobów własności rolnej Skarbu Państwa w aglomeracji poznańskiej w latach 2000–2009. Dokonano analizy liczby umów, powierzchni i wartości sprzedanych gruntów oraz cen. Stwierdzono, że cena zależała od położenia i powierzchni sprzedanego gruntu.

Justyna Chodkowska-Miszczuk i Daniela Szymańska (UMK, Toruń) podejmują w artykule aktualną problematykę rozwoju energetyki odnawialnej na obszarach wiejskich, zwracając uwagę na znaczenie kapitału ludzkiego. Istotną rolę w pozyskiwaniu środków finansowych z UE na uprawy energetyczne oraz w podejmowaniu decyzji na wydanie koncesji na produkcję energii alternatywnej odgrywa poziom wykształcenia i liczba ludności w wieku produkcyjnym gminy.

Kolejne prace dotyczą badań wewnętrznej dynamiki rolnictwa mającego wpływ na rozwój obszarów wiejskich. Ewa Kacprzak i Anna Kołodziejczak (UAM, Poznań) przedstawiają rozwój rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2006–2009, który jest wynikiem wsparcia finansowego ze środków UE. Ten sposób gospodarowania znajduje coraz więcej zwolenników, co przekłada się na wzrost liczby gospodarstw ekologicznych i powierzchni ekologicznych użytków rolnych oraz liczby przetwórci produktów ekologicznych. Za pomocą wskaźnika Giniego określono

wzrost koncentracji użytków rolnych objętych ekologicznym sposobem gospodarowania w badanym okresie. Na podstawie wskaźników lokalizacji stwierdzono, że lokalizacja podmiotów prowadzących przetwórstwo metodami ekologicznymi ma dwojaki charakter, tj. rynkowy (aglomeracja warszawska i poznańska) i surowcowy (woj. lubelskie).

Niniejszy tom Biuletynu zamyka artykuł Tomasza Michalskiego (Uniwersytet Gdański) poświęcony próbie oceny uwarunkowań rozwoju rolnictwa w obwodzie kaliningradzkim (Rosja). Produktywność rolnictwa obwodu kaliningradzkiego jest niższa niż otaczających go terenów województwa warmińsko-mazurskiego i Litwy. Autor stwierdza, że na słaby poziom rozwoju rolnictwa mają wpływ przede wszystkim uwarunkowania pozaprzrodnicze w dwóch skalach: ogólnorosyjskiej (kontynuowanie przez władze surowcowej orientacji rozwoju kraju) i regionalnej (przyznanie nadrzędnej roli specjalnej strefie ekonomicznej w rozwoju obwodu).

Mamy nadzieję, że włączą się Państwo w tworzenie kolejnych numerów naszego Biuletynu. Zapraszamy i zachęcamy Państwa do nadsyłania propozycji publikacji, informacji na temat nowości wydawniczych, streszczeń wyróżniających się prac magisterskich z zakresu problematyki rozwoju regionalnego i polityki regionalnej, które mogłyby stać się podstawą do przygotowania artykułów w numerze poświęconym debiutom naukowym. Tylko od naszej wspólnej aktywności zależy ostateczny kształt nowej serii wydawniczej, której kolejny numer trafił właśnie do Państwa.

Paweł Churski
Redaktor naczelny

Ewa Kacprzak, Anna Kołodziejczak
Redaktorki tomu

